

Szemés Csavár

5. szám

TEÁTRUM PINCEHELY GALÉRIA

„az ember galériája” TPG Csoport
alkalmi kiadványa

2013. március

**BOBOHÁRBOHÁR
FENOMENOM FENOMENO-
LÓGIÁGIÁELÓGIÁBAN**

TPG
SZÓVIVŐ

... akivel mindig kiállítást rendeznek

XEROX(OK)

In Memoriam Bohár András

A Teátrum Pincehely Galéria 2013. márciusában XEROX(OK) címmel kamarakiállítást rendezett felkért művészek részére. A Bátai Sándorral és Szombathy Bálinttal közösen létrehozott tárlaton szigorúan csak azon alkotók munkái mutakozhattak be, akikről valamikor írt Bohár András esztéta, filozófus, kritikus és vizuális művész.

A Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum felügyelete alatt, a Színháztörténeti és Színészmúzeum műemlékpincéiben működő kiállítóhely, a TPG most azokat a munkákat fogadta be, amelyek frissen készültek, s a művek mellett szerepelt az alkotóról készült egykori Bohár-szöveg is, hitelesítve és hangsúlyozva a valamikori alkotótársi kapcsolatot és szellemi erőt képezve kapcsolódik össze a jelenben is.

A kiállításra szabadon értelmezett A/3-as méretű fekete-fehér xeroxok, elektrografikák, vizuális költészeti munkák, képversek és installációk érkeztek, melyek megidézték Bohár András munkásságát, és tisztelegtek emberi tartása előtt is. A munkákat a Galéria nyomtatta ki és a tárlat szellemiségének megfelelően installálta. Nem emlékkiállítást rendezett, hanem Bohár tevékenységének aktualitását fogalmazta meg újra.

Baji Miklós Zoltán, Bátai Sándor, HAász Ágnes, Koroknai Zsolt, Nagy Gábor György, Németh Péter Mikola, Sándor Edit, Szombathy Bálint, Urbán Tibor, Vass Tibor, Várady Róbert gondolták újra és idézték meg a

valamikor intenzíven rájuk figyelő Bohár András elméleti oeuvre-jét, kísérletet téve egy újabb kapcsolatfelvételre annak bizonyítékául, hogy nem hal meg, akiről mindig beszélnek, vagy (esetünkben) akivel mindig kiállítást rendeznek.

A tárlat nem törekedett, nem törekedhetett a teljességre. Bizonyára többször ennyi alkotó büszkélkedhet a róluk szóló Bohár András-írással. Az ő bemutatkozásukra más alkalommal, de ugyanilyen aktualitással, a jövőben kerülhet sor.

E mostani alkalomra készült el Litwin József iparművésznek – a TPG kérésére tervezett – „XEROX(OK) In Memoriam Bohár András” emlékérmé, melyet minden meghívott művész megkapott. Tenyérynny, manuálisan készített fémek ezek, melyekben megmaradnak a beütött betűk és szavak, mint ahogy megmaradnak Bohár András esztétikai dimenziói is – közöttünk, egyénre szabottan, végtelenül.

Urbán Tibor

Bohár András filozófus, esztéta, kritikus, a Magyar Írószövetség tagja 1961-ben született Budapesten. 1982-ben a Budapesti Tanítóképző Főiskolán, 1982-ben az ELTE BTK filozófia szakán szerzett diplomát. 1996 és 2003 között a JPTE, 2003-tól a Kaposvári Egyetem oktatója volt. Kutatási területe a kultúráközvetítés filozófiai, antropológiai, etikai és esztétikai dimenziói, az aktuális avantgárd (vizuális és kísérleti költészeti, elektrográfiai) hermeneutikai recepciója volt. 1994 óta a Magyar Írószövetség Kritikai Szakosztályának tagja, továbbá a Magyar Filozófiai Társaságnak, a Szent István Társulatnak, a Magyar Alkotóművészet Országos Egyesületének, a Magyar Elektrográfiai Társaságnak, valamint a Magyar Műhely alkotóköreinek is tagja volt. 1993–1995 Kállai Ernő-, 1996-ban Móricz Zsigmond-, 1996–1999 Soros-, 2001-ben Bihari Ottó-, 2002–2005 között Bolyai János ösztöndíjas volt. 2001-ben Ph.D fokozatot szerzett, 2004-ben habilitált. 45 éves korában, 2006. február 24-én hunyt el.

Láng Eszter:

BB, mint Bohár és barátai

(Felvezető a Xerox(ok) kiállításhoz, TPG, Miskolc, 2013. március 21.)

Bohár András az elektrográfia esztétájaként értelmező odafordulással viszonyult a műfaj képviselőihez, egy-egy róluk szóló írással maga is elősegítve, értelmezve és elhelyezve tevékenységüket a művészettörténeti és esztétikai műfaji palettán. Jelen kiállítás meghívottjai olyan művészek, akiknek munkásságával Bohár András írásos formában is foglalkozott. A tárlat kurátora Urbán Tibor.

Báti Sándor munkáiban Bohár három jelentéstani szintet különböztetett meg, ezek: az anyag létbeágyazottságának megmutatása, a vizuális percepció és kommunikáció jellegzetes formakultúrája, valamint az antropológiai és kultúrkritikai mozzanatok iránti érzékenység. Báti egyszerre jelhagyó és jelfelismerő. Most kiállított, egyszerre dinamikus és reduktív munkája is „a gesztusok jelhagyásának dokumentumaként” értelmezhető.

Baji Miklós Zoltán „Accumulations” című képe egyrészt Monty Cantsin Amenre (Kántor István), másrészt Angyali asszimiláció c, „angyalos” performanszaira utal. Bohár BMZ-vel kapcsolatban a nyolcvanas évek „eminensen képzőművészeti indítású vizuális grammatikájának fokozatos átalakulására” hívja fel a figyelmet, és arra is, hogy különböző értelmezési lehetőségeket kínál. Munkái és performanszai mögött „komplex és érvényes életstratégia” húzódik.

HAász Ágnes fehér hálószerű alakjainak szövete Bohár megközelítésében „a világkommunikáció reprezentatív antropológiai modellje, annak képi megfeleltetése”. HAász Ágnes megsokszorozza az időpillanatokat, képei „különleges meditációs élményre és elmélyülésre” adnak lehetőséget. Bohár „a teljességre, harmóniára és szépségre törekvés mindenki számára élményt nyújtó képi univerzumát” emeli ki e művekben.

Koroknai Zsolt munkáiban is a jelhagyás, a jelek értelmezhetőségének, megfejthetőségének, a kommunikáció működési elveinek, folyamatának vizsgálata hangsúlyos. Egyik filmjének kockáját felhasználva emlékezik, a képet függőlegesen felfelé tükrözve kettős megjelenítésben látjuk Bohárt, mintegy két világot jelképezve, amelyet egyszerre választ el és köt össze a Léte folyón átjárást biztosító csónakra utaló, annak modern változataként értelmezhető, halványan sejlő villamoskocsi.

Nagy Gábor Györgyről a létnek és a létezőnek egymásra hangoltságot érzékiesíti, a fény, árnyék, átlátszóság hármasa, kutatása, összefüggéseinek keresése folyamán, akárcsak egykor, a más technikából adódó más eszközöket használó Kepes Györgynél. Bohár hangsúlyozza, hogy Nagy Gábor György számára a husserli és heideggeri fenomenológia szándékainak megfelelően magának a dolognak a megmutatása a fontos. Kiállított üvegcsendéletei finom és izgalmas világot tárnak elénk.

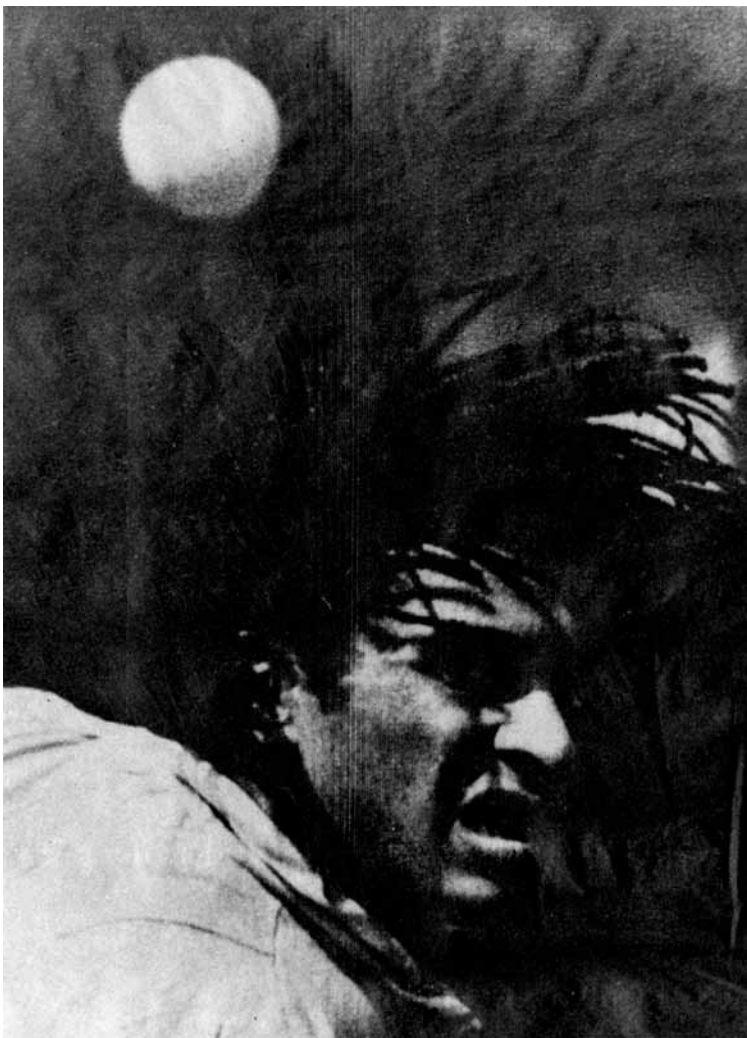
Sándor Edit lírai-konstruktivista kompozícióiban a sík, a térbeliség, az áttetszőség lehetőségeit kutatja. Kiállított munkája a géppel teleírt oldalból kimetszett geometrikus formákból építkezik, a négyszög, kör és körszelet adják motívumait. Bohár Lévinast idézi, aki szerint „a(A) nyom mint nyom nemcsak a múlthoz vezet, hanem maga az átmenet [...] egy minden időt magába foglaló abszolút múlt felé, amelyben kirajzolódik az örökkévalóság.

Szombathy Bálint alapmotivációja az önazonosság-keresés. Akciófotói és performanszai az előre- és visszaemlékező megmutatás jegyében születnek. „A megmutatás és feltárás művészeti radikalizmusa” révén segít közelebb jutnunk a feltett kérdések megválaszolásához. „Az egyedi iniciatívák azonban elháríthatatlanul ránk várnak” – mutat rá Bohár András.

Urbán Tibor performansza során Miskolc belvárosában egy Bohár Fenomenológiában feliratú táblával vonult végig, installációja pedig azt a keskeny mezsgyét jelzi, ami a jelen és a múlt, a valóság és a jelenség, fenomén között található. Bohár szerint Urbán munkáinak tanulmányozásakor egyszerre kell szólnunk „verbalitás és képiség megmutatkozásairól”.

Várady Róbertet a transzavantgárd formavilágától is meghíletett mítoszabrázolás jellemzi. A tudás és nem-tudás határait feszegeti, hívja fel a figyelmet Bohár. A mitikus világegész képi megjelenítéséből elmozdul a bomlási folyamat képi megjelenítési lehetőségeinek irányába. Kiállított munkája (Bomló struktúra) is a bomlás folyamatára utal.

Vass Tiborral Bohár nemcsak mint képzőművésszel foglalkozott, hanem írásos tevékenységét is figyelemmel kísérte, rámutatva arra, hogy nála is alapvető jellemző saját személyisége önazonosságának keresésén túl, a megélt szituációk intenzitásának megjelenítésére való törekvés, a maga sajátos költői és vizuális eszköztára révén. Vass kiállított műve direkt utalás arra a kapocsra, amely összekötötte Bohárral, s kifejezése annak az hommage-nak is, amelyet Bohár személye és munkássága iránt oly sokan éreznek.

Szombathy Bálint:
TELEFOTO-1

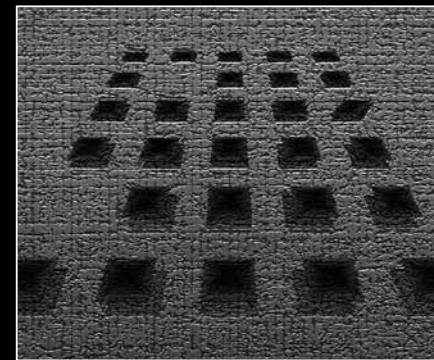
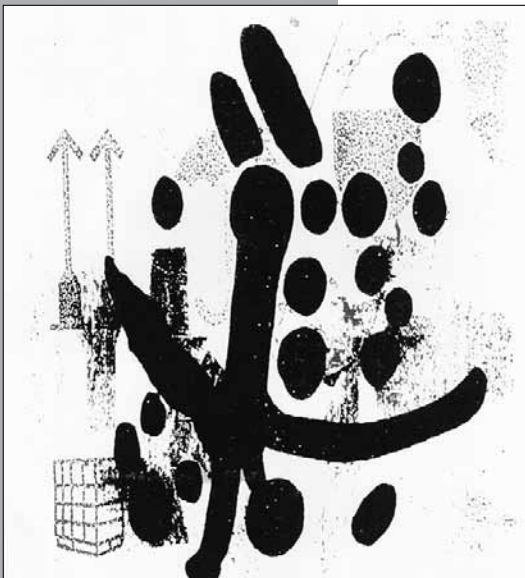
„Szombathy Bálint munkái nem abban adnak biztos útmutatást, hogy miként értsük az előzőekben felvázolt két narratív erkölcsiségét. Csak abban tudnak segíteni, hogy a megmutatás és feltárás művészeti radikaliz-musa feltételen adalékkal szolgálhat a feltett kérdések megválaszolásához. Az egyedi iniciatívák azonban elháríthatatlanul ránk várnak.”

Bohár András: *Az elektrográfia jelensége és jelentősége.*
Képirás Füzetek, Kaposvár, 2009., 16.
3.1. Poétikai elektrográfia (Szombathy Bálint)

Bátai Sándor:
In Memoriam Bohár András

„Bátai Sándor legújabb munkáival világossá tette, hogy a jelképzés különböző mintái mindenkor aktualitással és reflexivitással vehetnek részt a törlés experimentumának nyilvánossá tételében és az újraalkotás folyamatában, ám mindezt csak egyszerre, egy időben tehetik, ha a mű-alkotás igényével kívánnak színre lépni.”

Bohár András: *Kutató elektrográfia*
(Bátai Sándor)

Koroknay Zsolt:
In Memoriam Bohár András

Elmaradt recitálások az anyagi üdvözet témaköréről.
Jelen pillanatban Scott McKenzie¹ szól körülbelül 1968 vagy 69-ből. Nagyon szerettük, ez ami Amerikából maradt nekünk. Kettő itt egy olyan kiállítás, installáció lesz ami szabadságról, természetéről, és a művészetről szóló szöveget tartalmazza. Egyszer majd másodjára amikor én ennek mindegyik cáfolatát fogom adni, hogy miért nem létezik ez, és hogy miért kell és szükséges provokálni mindenkit.
Ilyeneket hoztam el, az elmúlt húsz-huszonöt évben ezekkel a nem éppen könnyű és estebéd utáni dolgokkal foglalkozom: Schelling, Nietzsche, Heidegger és itt mindenki megfogja találni magát az antiművész is, és a művész is, és a filozófus is.

Elhangzott: Bohár András 2005. Baja land-art művésztelep.

Várady Róbert:
BOMLÓ STRUKTÚRA I.

„Azzal, hogy „elcsúszott világunk” harmóniaproblémáit, a különbözőképi világértelmezések egymáshoz való viszonyát sűrítette kompozíciókká Várady Róbert, olyan reflexív és filozó-fikus festészetnek vált minőségi képviselőjévé, amely egyaránt távol áll a minden mindegy „poszt-modern” eklektikájától és a formasablonok egyre üresebb attraktívumától.”

Bohár András: *Gnosztikus, Agnosztikus: távolodások a duális formáitól*

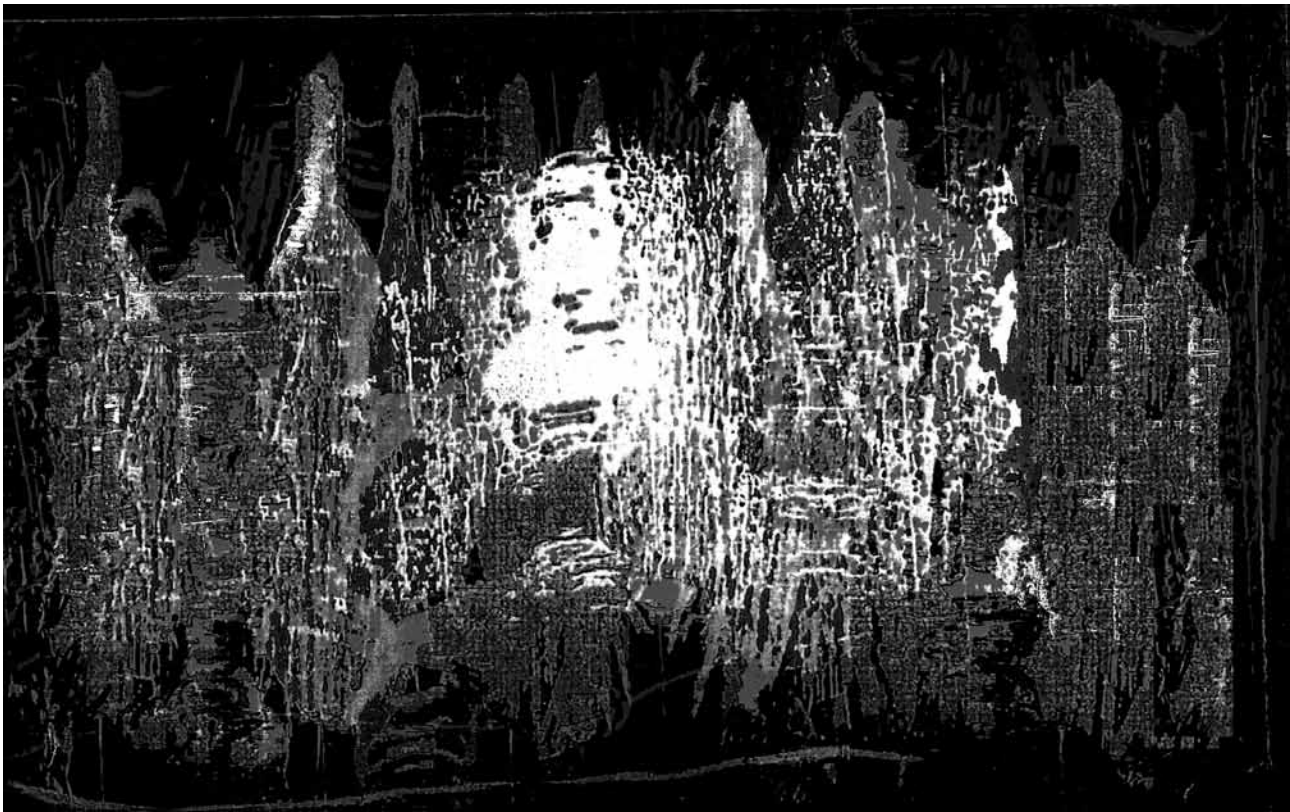

Vass Tibor:
Bélyegterv Bohár András: A kicsik kocsík Marcellandon című mail artjához.

(A kép Bohár András mail artjának felhasználásával készült. A küldeményt Bohár András az általam szervezett miskolci Marcelland Nemzetközi Mail Art kiállításra küldte; 1998. június 4-én, Budapesten adta postára. A 2013-ban 15. születésnapját ünneplő Marcelland Nemzetközi Művé-szeti Gyűjteményt a megnyitó napján, 1998. június 20-án alapítottam. A Bükki Nemzeti Park Herman Ottó Emlékparkjában rendezett kiállításon Bohár András is jelen volt.)

„A poétikus, versszerű szövegtöredékek jelzik az értelmezés, ért-hetőség egyik pólusát: „ pont az a fénykép gyűrődött meg, amin csak mi ketten/voltunk. teljesen úgy néz ki, mintha átölelné.” Az emlékek épp-igylétének felidézései hol a hétköznapi szövegsze-rűség, hol annak metaforikus változataiban jelentkeznek. Az első esetben a személyes léthelyzet át-poetizálása a cél, a második formában a szimbólumok által megformálható univerzális jelentés: „ forró fogakként felhők./bűnjeleink.”

Bohár András: *Vass Tibor-Urbán Tibor:Kettőspont*
Élet és Irodalom, 1997. január 17.

HAász Ágnes:

A napot a melledre tűzöd... 1996. *(Elektro-ikon sorozatból)*

„A látszólag anakronisztikusnak tűnő fogalomtársítás egyben műfaji megjelölésül is szolgálhat Haász Ágnes képeit szemlélve. A világból kirajzolható alak, a megformált alakegyüttesek az ember magára eszmélésétől fogva jelentős élmények hordozói. A természet erőinek megjelenítése és az ember tevékenységének kapcsolata nemcsak az ősidőktől kezdődő mitológikus preformációkat jellemezte, de az antikvitás kozmológiáját, a középkor transzcendenciáját éppúgy mozgásba hozta, mint a későbbi világi és szabad individualitást előlegező kísérleteket.”

Bohár András: AZ ELEKTRO-IKONOK VILÁGA!

– HAász Ágnes munkáiról- Görög Templom kiállítóterem, Vác, 1996.

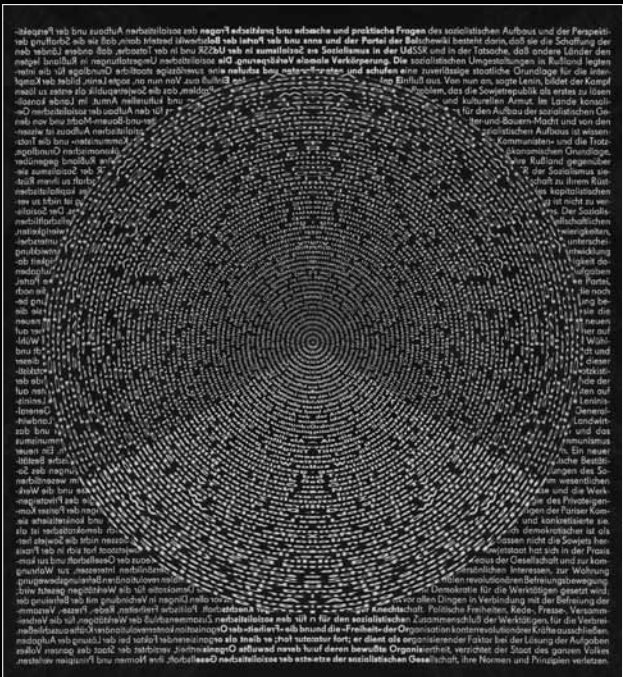
Baji Miklós Zoltán (BMZ):

1996. Kanada, Toronto, Music Gallery, „Accumulations”, Bady Angel-kedés Monty Cantsin Amen művében

„Majd évtizednyi művészeti kísérlet áttekintését célozhatnánk meg BMZ (Baji Miklós Zoltán) komplex performansz törekvéseihez kötődően. A nyolcvanas évek eminensen képzőművészeti indítású vizuális grammatikájának fokozatos átalakulását és a kilencvenes évek sajátosan kelet-közép európai jelképrendszerét nyomon követve: itt-éltünkre választ kereső narrációk számbavételével. A megközelítésekben különösen fontos az érzéletes fenomenológiai szintű megragadás, mert BMZ munkái és az általa szervezett fesztiválok, akciók a maguk szervezőségében mutatják szellemi-kulturális valóságunk perifériáinak természetét.”

Bohár András: H. A. L.
(Hungarian Art Angel)

vázlatok Baji Miklós Zoltán performansz kísérleteihez
(In: Jump, 1997. november)

Németh Péter Mikola:

VISSZASEJTÉSÍT (részlet)

Papp Tibor vendégszövegei klasszicisztikus vendégségben
műzsával vagy műzsa nélkül
*(A 70 éves Mesternek, Bohár András váratlan halálakor:
„sose mégegyszer”)*

Sándor Edit:
XP-2

„Sándor Edit munkái a kép-írás destruálásával, a bontás és építés szüntelen folyamatával érzékeltetik a művészi szándék modulációit. Ezt az alakulást teszik még intenzívebbé a Firkák gesztussorozatai.

A matériaválasztás (pauz, fólia) is az előző beállítódás alkotói leleményét jelzi, mivel ezek az áttetsző anyagok jelzik metafizikai meghatározottságaink kikerülhetetlenségét, ugyanakkor nyitottá is teszik az erre irányuló kérdésfeltevéseinket.”

Bohár András: Alak, írás, gesztus

– Sándor Edit elektrográfáiról –

A
halál
morzsái
mint hamu
a havon

Lesz-e kötél a fán még vitatkozol ?

Aki győz
annak nem árt

a második halál se

” föld víz nap hold föld

föld hold nap víz tűz

szél fák fű víz hal

tűz tánc fül láb kar

zöld szem két nem zöld

föld víz nap hold föld”

Nagy Gábor György:
Kishalál

„Nagy Gábor György munkái így egy olyan világot, a létnek és a létezőknek egy olyan egymásra hangoltságot érzékesítik, amely a művészet radikális lehetőség feltételeinek újragondolására inspirálhat mindannyiunkat.”

Bohár András: A tárgy, a történeti és az örökkévaló *(Magyar Műhely)*

Urbán Tibor: TPG szónívó I-II. 2013. performance (fotó: Kiss Tanne István)

„Sajátos világalkotás készítetése tűnnek föl: a mindent lajstromba vevő alkotó habitus (az ipari hulladéktól az archaikus tárgytöredékekig) és a nevet/szimbolikát kikényszerítő egyén. A kettő találkozása jelezheti az újabb csomópontokat: eNTEXA, CFEUUC, NAO, FERRERO... Urbán különös művészi szignói ezek munka–darabjainak jellemzésére, amivel külön–világot alkothat. S ez is azt érzékelteti újfent, hogy nem előre legyártott ideáltípusokhoz kíván igazodni auktorunk. Az önmegmutatás kényszerét veszi magára, ami azonban mindig magába fogja világban való létezésünk kérdésességének és kihívásainak fény– és árnyoldalait. Ám mi az, amit mindezen túl megnyit Urbán? A visszatérés lehetőségét: elfeledett tereinkhez, elmúlt pillanatainkhoz, hogy ismét jelen lehessünk, megjeleníthessünk és vágy– és várakozáskivetítéseinknek érvényt szerezhessünk.”

Bohár András: *Mintegyfenomenológia (Urbán Tibor)*
Új Holnap, 2005. december

A kiállítás megtekinthető 2013. március 21-től, vasárnap és hétfő kivételével naponta 9.00 - 17.00 óráig a Színháztörténeti és Színészmúzeum **Teátrum Pincehely Galériájában** (3530 Miskolc, Déryné utca 3.)

Kiadja a **Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum NKft.**
Miskolc, 3530 Rákóczi u. 2. www.miskolcigaleria.hu

Felelős kiadó: **Bán András** ügyvezető igazgató
Alapító szerkesztő: **Urbán Tibor**
Reprodukció: **Kiss Tanne István**
Tipográfia: **Tóth Péter**
A meghívót tervezte és a kiállítást rendezte: **Urbán Tibor**
Készült 400 pld-ban 2846/2013.

Támogatók:
Á.Tóth és Barátai Produkciós és Reklámügynökség Kft.
(grafikai tervezés és nyomdai kivitelezés)
Litwin József iparművész

Médiatámogató:
Spanyolnátha művészeti folyóirat
www.spanyolnatha.hu

